

- тяжелее уклониться от налога, ставка которого задана в абсолютном выражении, а не в процентах к стоимостному объему; легче уклониться от налогов, ставки которых определяются по прогрессивной или регрессивной шкале;
- легче уклониться в том случае, объект налогообложения определяется в стоимостном выражении, а не в количественном.

Для уклонения от налога на прибыль предприятие может использовать такие методы, как:

- разбивка предприятия на несколько мелких и переход на единый налог;
- создание виртуального холдинга, с помощью которого перераспределяются затраты между прибыльными и убыточными проектами путем искусственного занижения затрат у одних предприятий с переносом их в другие, а также через трансфертные цены;
- заключение договоров с особенностями перехода права собственности;
- применение зарубежных оффшоров;
- использование различных схем с лизингом.

Оценка привлекательности рынка производится путем расчета рентабельности производственной деятельности. В свою очередь, рентабельность находится как отношение чистой прибыли от производственной деятельности, в которой учитывается изменившееся налоговое бремя, к ее себестоимости. С ростом налогового бремени рентабельность ухудшается, с уменьшением улучшается. Уменьшение налогового бремени увеличивает привлекательность рынка, однако этот процесс имеет предел, так как с ростом привлекательности увеличивается количество экономических субъектов на рынке, которые под влиянием конкуренции снижают цены, что ведет к падению рентабельности. В результате привлекательность рынка перестает расти.

Наиболее эффективно зависимость такого рода отражать с помощью модифицированной кривой Гомперца. Достоинством этой кривой является то, что она не симметрична, в результате она может более точно аппроксимировать реальные процессы изменения привлекательности рынка.

Из привлекательности рынка и сравнения его с привлекательностью прочих отраслей экономики Украины может быть оценен объем предложения готовой продукции. Затем объем предложения сравнивается с объемом спроса и итерационно определяется точка равновесия.

Выводы. Разработанный научно-методический подход к оценке влияния налоговых реформ на рынки готовой продукции, основанный на оценке зависимости привлекательности рынка от налогового бремени, позволяет оценить ситуацию на рынке готовой продукции предприятия после осуществления налоговых реформ.

Источники и литература:

1. Головач А. В. Моделирование влияния налоговых реформ на рынки товаров / А. В. Головач, Р. В. Прокопенко // Новое в экономической кибернетике. Моделирование жизнеспособных финансовых систем. – Донецк : ДонНУ, 2011. – № 1. – С. 70-77.
2. Лермонтов Ю. М. Оптимизация налогообложения : рекомендации по и уплате налогов / Ю. М. Лермонтов // Налоговый вестник. – М., 2008. – 352 с.
3. Орлюк О. П. Финансовое право / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
4. Островенко Т. К. Налоговая нагрузка на предприятие : обобщающие и частные показатели системы / Т. К. Островенко // Аудиторские ведомости. – 2001. – № 9. – С. 120-126.

Дєєва К.А.

УДК 338.262

ФІЗИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах, забезпечення стабільного та довгострокового існування підприємства потребує його розвитку. Актуальність управління розвитком підприємства зумовлює необхідність докладного вивчення та розуміння процесу розвитку підприємства, визначення його основних елементів і формалізації залежностей між ними для управління таким процесом. Розуміння такого складного процесу як розвиток підприємства, а також сил та факторів, що мають на нього вплив, представляється можливим через методологічну експансію у фундаментальні закони фізики.

Аналіз останніх публікацій. Застосування фундаментальних законів науки неодноразово знаходило відзеркалення в економіці. Можливість і доцільність застосування широко використовуваних у фізиці універсальних природних закономірностей і симетричного аналізу при вивченні динаміки економічних систем, знайшла відзеркалення в роботах відомих учених - Яна Тінбергена, Деніела Л. МакФаддена, Роберта Ф. Інгла - лауреатів нобелівської премії з економіки за роботи на стику економіки і фізики [3]. На думку американського економіста російського походження, лауреата Нобелівської премії Василя Леонтєва, подальший розвиток економіки як науки істотним чином залежить від того, наскільки їй вдасться досягнути методологічні принципи природних наук, особливо найбільш розвинутої серед них - фізики. Тенденція до методологічної експансії основоположних законів фізики в економіку, в перспективі розглядається як основа для створення нової дисципліни, що носить назву «екофізика» [6].

Метою статті є формування уявлення що до сутності процесу розвитку підприємства а також сил та факторів, що мають на нього вплив.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи розвиток підприємства як процес нарощування внутрішнього і зовнішнього потенціалу в рамках однієї організаційної форми [7], потенціал, у свою чергу,

можна розуміти як сукупність засобів, запасів, джерел, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети [10 с. 343].

На практиці, під розвитком підприємства часто розуміється скорочення витрат, поліпшення якості продукції і послуг, визначення нових можливостей для зростання і підвищення продуктивності [4]. За змістом, розвиток підприємства є сукупністю процесів, які сумарно ведуть до підвищення його потенціалу. Реалізація таких процесів на підприємстві вимагає значної кількості ресурсів, в першу чергу фінансових. У разі, коли фінансування здійснюється за рахунок реінвестування прибутку, для досягнення максимальної ефективності, актуальним стає визначення залежності між нормою реінвестування і нарощуванням потенціалу підприємства.

Розглядаючи підприємство як систему, процес розвитку підприємства можна ілюструвати за допомогою моделі математичного маятника, оскільки поведінка двох систем у часі є дуже схожою. Розглянемо математичний маятник як систему більш докладно (рис. 1).

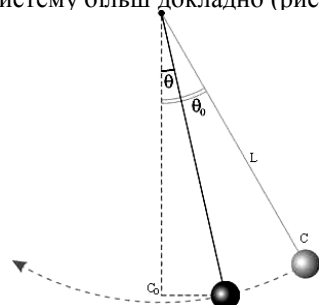

Рис. 1. Математичний маятник

За визначенням, математичний маятник - це механічна система, що складається з матеріальної точки, яка знаходиться на невагомій нерозтяжній нитці або на невагомому стрижні в однорідному полі сил тяжіння. Період малих власних коливань математичного маятника довжини L нерухомо підвешеного в однорідному полі тяжіння з прискоренням вільного падіння g рівний:

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{L}{g}} \quad (1)$$

і не залежить від амплітуди і маси маятника.

Математичний маятник із стрижнем - система з однією мірою свободи [5].

Якщо маятник, відхилений від положення рівноваги Q_0 , відпустити без початкової швидкості або надати початковий імпульс, вектор якого лежить в площині початкового відхилення, він здійснюватиме коливання в одній вертикальній площині. В цьому випадку положення маятника визначається однією координатою, наприклад кутом відхилення від положення рівноваги Q_0 (рис. 1). У загальному випадку коливання маятника не є гармонійними; їх період T залежить від амплітуди [11].

При зсуві з положення рівноваги маятник випробовує дію повертаючої сили, пропорційної зсуву (згідно закону Гука):

$$F = -kx \quad (2)$$

де k – позитивна константа, що описує жорсткість системи.

Якщо F - єдина сила, що діє на систему, то систему називають простим або консервативним гармонійним осцилятором. Вільні коливання такої системи є періодичним рухом біля положення рівноваги (гармонійні коливання). Частота і амплітуда при цьому постійні, причому частота не залежить від амплітуди.

Якщо є сила тертя (загасання), пропорційна швидкості руху (в'язке тертя), таку систему називають затухаючим або дисипативним осцилятором. У випадку, коли тертя не дуже велике, система здійснює майже періодичний рух - синусоїдальні коливання з постійною частотою і експоненціально збуваючою амплітудою [2].

Економічне пояснення руху математичного маятника (рис 2), потребує деяких допущень. По перше, математичний маятник складається з невагової ниті, що не розтягується та має довжину L , та фізичного тіла рівномірної платності, центр мас якого зосереджено в одній точці. Аналогом такого тіла в економічній системі виступає підприємство. Таким чином, ключовим характеристикам підприємства – сукупності активів та масштабу його діяльності будуть відповідати вага шару m та радіус r , відповідно.

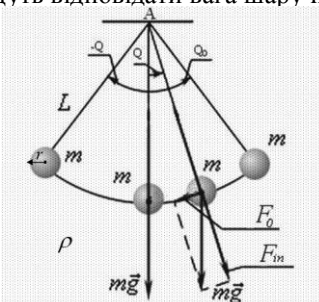

Рис. 2. Сили, що діють на математичний маятник

Розуміння рис. 2. потребує пояснення умовних позначень: m – сукупність активів підприємства; r – масштаб діяльності підприємства; L – поріг входу на ринок; g – знос основних засобів; Q_0 – потенціал підприємства; T – цикл виробництва (для виробничих підприємств), один грошовий оборот – для підприємств невиробничої сфери; ρ – насиченість ринку; F_0 – первісний імпульс розвитку; F_{in} – агресивність зовнішнього середовища.

Довжину ниті L доцільно представити як поріг входу на ринок – суму вкладів мінімально необхідних для забезпечення прибутковості бізнесу [8]. Така аналогія пояснюється через момент інерції I відносно підвісу A - величина I дорівнює сумі добутку мас всіх n матеріальних точок системи на квадрати їх відстаней до підвісу A , обчислюється наступним чином:

$$I = m * L^2 \quad (3)$$

Оскільки в досліджуваній системі лише одна точка, сума добутку мас всіх n матеріальних точок системи дорівнює масі шару m . Аналізуючи формулу (3), маємо пряму залежність між довжиною ниті L та моментом інерції I – чим більший поріг входу на ринок, тим складніше підприємству розпочати на ньому діяльність. Крім того, на маятник впливає сила тяжіння, що також опосередковано повертає його до положення рівноваги. Значення сили тяжіння залежить від прискорення вільного падіння в даному пункті [9]. Аналогом прискорення вільного падіння виступатиме в економічній системі знос основних засобів.

У вихідному положенні, маятник відхилено від положення рівноваги на деяку відстань, що визначається кутом Q_0 . В економічній системі Q_0 визначатиметься потенціалом підприємства, з огляду на визначення потенціалу підприємства як сукупності показників і чинників, що визначають можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси, виробничі резерви, які можуть бути використані в господарській діяльності [1].

Підприємство є аналогом затухаючого або дисипативного осцилятора. Якщо з первісного положення привести систему у рух, шар буде коливатися відносно положення рівноваги. Коливання системи матимуть період T , аналогом якого виступатиме грошовий обіг. Без стороннього впливу коливання шару поступово затухатимуть під впливом неконсервативної сили опору зовнішнього середовища ρ , що є аналогом насиченості ринку. В рамках даної статті розвиток підприємства пропонується розуміти як довготривалу сукупність процесів кількісних та якісних змін в діяльності підприємства, які приводять до поліпшення його стану шляхом збільшення потенціалу підприємства, адаптації до зовнішнього середовища та внутрішньої інтеграції, що сприяє підвищенню здатності підприємства протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища та його життєздатності. Аналогом розвитку підприємства у фізичній моделі доцільно представити збільшення амплітуди коливань системи, за рахунок збільшення кута Q_0 . Таким чином, розвиток можливо забезпечити лише за рахунок стороннього впливу – імпульсу у фізичній системі та управлінського впливу – в економічній.

Головний вектор сили інерції, що прикладена до центра мас шару, в кожний момент часу є змінним за напрямком та за модулем. При цьому, він може бути розкладений на дві ортогональні складові: нормальну і тангенціальну. Нормальна складова направлена по нормалі до траєкторії руху (за радіусом окружності). Її величина буде складати:

$$F_{in} = \frac{m * v^2}{L + r} \quad (4)$$

де m – маса шару, v – його швидкість, L – довжина підвісу, r – радіус шару. Тангенціальна складова сили інерції відображає зміну швидкості шару за модулем. Напрямок та модуль нормальної та тангенціальної складових сил інерції є функцією координат.

Сукупну силу інерції в економічній моделі представляється доцільним трактувати як агресивність зовнішнього середовища, з огляду на споріднений вплив сили інерції в математичній моделі та агресивності зовнішнього середовища – в економічній. Обидві ці сили ніби «гальмують» тіло, намагаючись повернути його у вихідне положення, затримують та протидіють його розвитку.

Резюмуючи вищесказане, розглянемо графічну модель розвитку підприємства, що побудовано по аналогії з моделлю економічного маятника. До початку діяльності підприємство фактично представляє собою сукупність активів, що дозволяють розпочати та забезпечити його діяльність. Початку діяльності підприємства відповідає крайнє праве положення шару (рис. 2), при цьому кут Q_0 характеризується потенціалом підприємства, маса шару - сукупністю його активів, а радіус – масштабом діяльності підприємства.

Середою діяльності підприємства є ринок, однією з визначальних характеристик якого виступає насиченість, позначена на рис. 2 як ρ . Насиченість ринку є запобіжною, стримуючою силою для розвитку підприємства оскільки дефіцит платоспроможного попиту, що найчастіше присутній на такому ринку, обмежує простір розвитку підприємства, призводить до нестачі прибутку, тощо. Крім того, кожен ринок має поріг входу – мінімальну суму коштів необхідну для початку діяльності на цьому ринку. Поріг входу на ринок графічно відображає довжина підвісу L – чим довший підвіс, тим вищий поріг входу на ринок і тим більше можливостей розвитку підприємства.

На розвиток підприємства впливають зовнішні та внутрішні сили. Перш за все, такою силою є знос основних засобів, аналогом до якого є сила тяжіння. При цьому g , що зазвичай у фізиці виражає прискорення вільного падіння, є коефіцієнтом зносу основних засобів. Знос основних засобів протидіє розвитку підприємства - чим вище коефіцієнт зносу, тим більших ресурсів потребує оновлення основних

засобів і тим складніше нарощувати потенціал та розвивати підприємство. Крім того, підприємство діє під впливом першочергового імпульсу, що зображено як F_0 , та протидіючої сили агресивності зовнішнього середовища, аналогом якої є сила інерції F_{in} , вектор дії якої спрямовано проти руху підприємства (рис. 2).

Висновки. Розвиток підприємства, як і рух маятника не є хаотичним – він має напрям первісного імпульсу. Відсутність управлінського впливу призводить до затухання руху в системі через розсіювання енергії на протидію зовнішнім факторам. На прикладі математичного маятника, для оцінки розвитку частково може бути використана зміна потенціалу підприємства. Однією з головних умов забезпечення нарощення потенціалу є періодичні зовнішні імпульси, вектор яких буде колінеарним з дотичною до траєкторії руху підприємства. Такі імпульси може бути виражено за допомогою реінвестування прибутку, спрямоване на нарощення потенціалу підприємства. Оцінка розвитку та потенціалу підприємства в рамках стратегічного управління дозволить сформулювати стратегію розвитку підприємства, що забезпечуватиме його стабільне та довгострокове існування на ринку. Методологія формування такої стратегії постає перспективою подальших досліджень.

Джерела та література:

1. Войцеховская И. А. Потенциал предприятия как основа его конкурентоспособности / И. А. Войцеховская // Проблемы современной экономики. – 2007. – № 1 (17). – С. 12
2. Гармонический осциллятор : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Гармонический_осциллятор
3. Гладун А. Д. Экономика и физика / А. Д. Гладун // Потенциал. – 2006. – № 5. – С. 31-34.
4. Коттер Д. П. Впереди перемен / Д. П. Коттер. – М. : Олимп-Бизнес, 2007. – 256 с.
5. Математический маятник : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Математический_маятник#
6. На стыке двух дисциплин : Способны ли физики объяснить экономические явления? : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://irt.hse.ru/news/577859.html>
7. Некрасова Е. В. Формирование системы устойчивого развития предприятия : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. / Е. В. Некрасова. – Ижевск : Удмуртский гос. ун-т, 2004. – 19 с.
8. Пять причин провала новых предприятий : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fermer.ru/sovet/biznes-plan-y-i-finansy/-9>
9. Сила тяжести : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/stroitel/6148>
10. Управление организацией : энцикл. словарь. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 822 с.
11. Физический энциклопедический словарь/ гл. ред. А. М. Прохоров. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 564 с.

Дзюба Б.П.

УДК 331.109.62, 330.47

РЕФЛЕКСИВНЫЙ ПОДХОД К ПРЕОДОЛЕНИЮ СОПРОТИВЛЕНИЯ ВНЕДРЕНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЛОГОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Постановка проблемы и ее связь с важнейшими научными и практическими заданиями. В условиях современной экономики предприятия сталкиваются с высокой изменчивостью внешней среды, в частности, с необходимостью своевременно адаптировать свои налоговые планы. Это невозможно без наличия современного информационного обеспечения, позволяющего как облегчить составление налоговых планов, так и осуществить их коррекцию. Однако, при внедрении информационного обеспечения налогового планирования на предприятии неизбежно возникают сложности, обусловленные сопротивлением сотрудников, которое не всегда можно преодолеть прямыми управленческими воздействиями. Это обуславливает актуальность исследований в сфере рефлексивного управления внедрением информационного обеспечения налогового планирования на предприятии

Анализ основных исследований и публикаций. Вопросам рефлексивного управления и внедрения информационного обеспечения посвящены работы таких отечественных и зарубежных авторов как В.А.Левфевр, Р.Н.Лева, А.А. Мадых, И.Н.Семенов, Р.В.Прокопенко. Однако большинство авторов рассматривают проблему преодоления сопротивления внедрению информационного обеспечения налогового планирования на предприятии только с точки зрения инициатора этого внедрения, учитываются только цели руководства предприятия. В качестве препятствий внедрению рассматривают различные личные и структурные барьеры, а также личностные и организационные преграды. При этом недостаточное внимание уделяется целям и задачам подразделений и сотрудников, которые непосредственно должны взаимодействовать с внедряемой информационной системой, в частности, не учитываются их представления о процессе внедрения. В качестве решения проблемы учета представлений о процессе внедрения информационного обеспечения налогового планирования на предприятии и возникающих при этом препятствий как с точки зрения организаторов внедрения, так и с точки зрения исполнителей и пользователей информационного обеспечения, предлагается использовать рефлексивный подход.

Целью статьи является разработка рефлексивного подхода к преодолению сопротивления внедрению информационного обеспечения налогового планирования на предприятии.